

DE
CENSU
ET
EMPHYTEVSI
TRACTATUS

IN DUAS PARTES DISTRIBUTUS.

AUTHORE

P. FRANCISCO PINHEIRO,

LUSITANO, GOVVEENSI, SOCIETATIS JESU,

DOCTORE THEOLOGO,

IN EBORENSI ACADEMIA OLIM

Primario Sacrae Theologiae professore, atque
ejusdem Academiae Cancellario.

De la libreria del Colegio de Salamanca de la Comp. de Ives.

EBORE

Cum Superiorum permisso.

Ex Typographia Academiae Anno Domini.

M. DC. LXXXI.

Mano de Pinheiro
de

ILLUSTRISSIMO DOMINO EMMANUELIDE FARIA

SEVERIM, ILLUSTRISSIMI

D. Gasparis de Faria Severim, Consiliarij, &
Secretarij Regij meritiſſimi, Moræ Com-
mendatarij, & Arcis præfecti maximi
filio Primogenito.

VI aut in amoris pignus, aut in obsequium maiestatis magno affectu Nomini opus aliquod emancipant, veniam deprecantur, & muneris exculant parvitatem: hoc mihi tamen, & si non pudet imitari, certè non licet modo: cum opus hoc de Censu, & Emphyteusi tibi, Domine Illustrissime, non tam offero, quam restituo, non do, sed multis tibi nominibus debitum reddo. Censum, & pensionem (liceat dicere) persolvo: injustus plane essem, si meam hanc Emphyteusim à domo tua illustrissima alienassem, cujus ego cultor non segnis, tu dominus non inficiandus. Ad quod quando alij deessent tituli, ille certè erga me locupletissimus, atque omnium instar esset, quòd ut sanguine unà cum nomine, & moribus, ita & jure in mea omnia refers patrum tuum præclarissimum, dominum Emauelem de Faria Severim, in Archiepiscopali Sede Eboracensi Præcentorem maximum, & Canonicum meritiſſimum; cujus nota beneficentia, cum se se in omnes latissime diffundat, adeo in me ultra alios cumulando prodiga semper fuit, ut modum, metasque omnes transgressa videatur. Quamobrem gravissimo me obstringerem commisso, si me illi præ cæteris non profiterer debitorem: si dum cum pupilli patrem, egenos patronum, miseri perſugium, vexati asylum, universi denique benefactorem egregium ubique proclamant, ac de prædicant, solus ego ingrato silentio ejus beneficia premerem, & vel hoc quale quale grati animi pignus, quando ab illo ex modestia detrectatur, ad te, qui eum refers, non deferrem. Cæterum multis quoque alijs nominibus me tibi obstrictum agnoscam necesse est. Nam ut omittam, quod in Eboracensi olim Academia, dum te annis adhuc puerulum, prudentia vero, & gravitate senem, familiariter tractarem, singulari comitate, & benevolentia me plurimum devinxisti. Recordor, ac memoria semper tenet illum alium tuum patrum multifariam magnum, illustrissimum dominum Emauelem Severim de Faria ejusdem Eboracensis Sedis jubar præclarissimum; in quo omnium virtutum decora, ac præsertim effusa in pauperes largitas, cum literarum studio, & omnigenæ eruditionis affluentia pari semper contentione decertarunt, ut vel ipsi ejus libri, tum pietate, tum eruditione referti ubique protestantur. Quem ego adeo semper miratus sum, ut eum cum adirem quod assidue & visendi, & consulendi causa faciebam, non sapientem aliquem, sed pene oraculum me adire, & audire arbitrarer. Neque vero magistrum modo, sed & benefactorem singularem, ac mihi benevolentissimum expertus sum. Quo circa me illi quoque plurimum debere, & profiteor, & profiteri semper non gravabor ingratus. Revoco præterea jucundissima sane recordatione in memoriam fratrem tuum amantissimum dominum Petrum Severim de Noronha alterum Severinæ familiæ grande decus, & incrementum; quo sibi nuper adjuncto ex matrimonio cum Domina D. Mariana

à Theologis aliena censerè possit, cum ex ea saltem parte, qua naturalem pariunt obligationem, ad forum anime pertinent, in quo Theologi potius iudicium quæruntur, & scientia spectatur. Iam verò, quòd in hoc scribendi genere magis ad iuristas accesserim, quam ad Theologos, quorum plerique has juris materias, aut omnino prætermittunt, aut levis tantum attingunt, id mihi invidiam parere non debet, sed potius gratulationem, & amorem utrorumque: iuristarum quidem, quando me illis exhibeo familiarem, & ejusdem, qui Theologo fas est, professioni sectator è Theologorum verò, cum eorum tuear jura; & in o forsan periculo viam illis sisterentiam ad gloriam, quam profecto non mediocriter sibi comparabunt, si non sola rei, ut divinarum speculatione contenti in hoc etiam moralis doctrina genere ita emineant, ut ad justum, & rectum interrogandum aliena luce non indigeant; imò ipsi cæteris faciem præferant. Illud denique pro excusandis vitis, quæ multis non dubito in hoc opere deprehendes; te monitum vellem, ut memineras, illud non ab Angelo, sed ab Homine confectum esse; atque ut benignè à te excipi, ac foveri debeat; satis esse, quod aliqua in eo reperiantur bona; cum vix, aut ne vix quidem, humana opus sit quidquam sic elaborare, atque ad perfectum exigere, ut de eo usurpari non possit; quod in sua ipsius Epigramata scribere non dubitavi. Martialis: sunt bona quedam, sunt quædam mediocria; sunt mala plurima. Ergo si qua bona in hoc opere inveneris, gratiam habe, non mihi: quidem, sed Deo, à quo bona cuncta procedunt; si qua verò mala, vel non bona; mihi tribue, sed excusa. Vale.

1 n. 10.
111. f.
de 1.
101.

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[Faint, mostly illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

PRIMA PARS DE CENSU.

IN Censuali contractu explicando magna curâ schola-
stici Doctores sudarunt, & quidem satis utiliter,
cum usu frequentissimus sit, & magnas pro utroque
foro difficultates involvat. Itaque de illo agunt inter-
pretes juris civilis in l. ad hac, & l. si ex pactione. C.
de usuris, ubi Bart. Angel. Salic, & l. si pater puella, C. de inof-
ficioso testamento, ubi Cynus, Baldus, Alex, & Iason, quibus ad-
de Paulum Castrensem in l. de fidei commissis, C. de transactionib.
Canonista ad cap. in civitate de usuris, ubi Innocentius, Hostiens.
Ioan. Andr. Butrius, & alij. Navarrus in manuali cap. 17. à n.
234, & in commentar. de usur. ad cap. si faneraveris 14. q. 3. à n.
69. Covar. 3. variarum resolutionum cap. 7. 8. & 9. Felicianus
de Solis peculiari Commentario de hac materiâ, Ludovicus Censius
intero etiam volumine, Virginus de Bociatio, Ludov. d' Aver-
dan. & Federicus Martin. per integros tract. Leonardus Du-
ard. juxto etiam volumine super constit. Pij V. de creandis Censi-
bus. Honoratus Leonardus latissimè in suo libro singulari de usu-
ris, & contractibus usurarijs coercendis, à quest. 41. usque ad 68.
& alij. Ex Theologis, Conrad. de contractibus à quest. 72. usque
ad 86. S. Antonin. p. 2. tit. 1. cap. 8. à §. II. usq; ad 16. Joannes
Medina C. de reb. per usuram acquisitis, q. 11. & seqq. Solus
lib. 6. de justitia q. 5. Valentia tom. 3. disp. 5. q. 22. Azor p. 3.
lib.

INDEX RERUM.

dum sit leudemium, quando ea res venditur, vel potius proprietario? Et cuiusnam ex his duobus competat jus investendi, seu renovandi Emphyteusim, aique exigendi poenam commissi. 2. d. 4. sect. 4. n. 41.

Super re Emphyteutica potest Emphyteuta absque domini consensu constituere usufructum durarorum pro tempore vitæ sue. 2. d. 4. sect. 6. n. 102.

Contrarium tamen aliqui sentiunt. n. 107.

Per constitutionem usufructus conceditur usufructuario utile dominium, & simul naturalis possessio. n. 103.

An, & qua ratione usufructus, quem mo-

nachus ante professionem habebat, franski in monasterium? 2. disp. 5. sect. 5. n. 184.

Usufructus non potest transferri ab una persona in aliam: & si alteri cedatur, redit eo ipso ad dominum proprietatis: si verò cessione consentiat, constituitur novus usufructus. 2. d. 6. sect. 6. n. 115.

Usufructuario novum opus facienti potest proprietarius illud nunciare: è contra verò proprietario non potest usufructuario nunciare. 2. d. 8. sect. 4. n. 60.

Quando usufructus exringuitur, fructus tunc temporis pendentes pertinent ad proprietarium. sect. 6. n. 90.

FINIS

Text on the bottom half of the page, including a large heading 'FINIS' and several lines of Latin text, likely bleed-through from the reverse side of the page.